

især glæder man sig over Oplysningerne om de mange nye Jernbanelinjer i russisk Asien og over Oplysningerne om Flodtrafikken og de nye Kanalsystemer i det europæiske Rusland. Tilsidst følger et Kapitel om Handel med Udlandet, der i det væsentlige baseres paa Data fra Førkrigstiden.

Litteraturfortegnelsen indeholder 200 Titler og er inddelt i mange smaa Afdelinger. Den er meget værdifuld; man har dog indtrykket af, at Valget af de anførte Bøger er undertiden noget tilfældigt, f. Eks. mangler under Geologien den bedste russiske Oversigt af Prof. Archangelski, 1941. Illustrationerne i Bogen er gode, og de fleste af dem har man ikke set tidligere her. Ogsaa det bilagte Reliefkort fra K. Wenschow i München er godt. Der mangler dog forskellige Ting, f. Eks. den cirka 100 km lange Teletzkoje-Sø i Altajbjergene.

I det hele kan siges, at Bogen er god og vil gøre fortræffelige Tjenester saavel til Undervisningsbrug som til en almindelig Orientering om Sovjetunionen.

Hans Johansen.

W. Evers: Suomi — Finland. Land und Volk im hohen Norden.

Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1950. 167 sider, 30 kartor och diagram i texten, 16 planscher och 1 översiktskarta.

Docenten vid tekniska högskolan i Hannover W. Evers har i den av honom redigerade serien „Kleine Länderkunden“ utgivit en bok om Finland. Avsikten med detta arbete är att i en lättfattlig men likväl på vetenskaplig bas vilande form ge en bild af den östligaste av Nordens länder. Framställningen är ock i bästa mening både populär och vederhäftig. Författaren har förståelse även för en mindre kunnig läsare, som kanske icke vet mera om Finland än vad begreppen „de tusen sjöernas land“, „sisu“ („das unbedingte Willen zum Ausharren, zu besitzen“) och „sauna“, finnbastu, innebära.

Boken ger betydligt utöver det en geograf ex professo skulle vänta sig. Detta stör dock icke, och man medger gärna, att det hela behandlas på ett även för den geografiskt skolade läsaren mycket vinnande sätt och att det geografiskt väsentliga tillbörligen understrykes. På ett fylligt och fängslande sätt har författaren lyckats få fram det mesta för landet karakteristiska.

Arbetet stöder sig på grundliga litteraturstudier. Den nyaste statistiken har utnyttjats. Att icke finskspråkiga källor anlåtats är beklagligt, men nog så förståeligt.

Bokens första huvudafsnitt ägnas landets naturgeografi och inledes som sig bör med uppgifter om det geografiska läget, gränser-

na, gestalt och ytvidd. Östgränsens skiftesrika förflutna ägnas uppmärksamhet. Kustens söndrighet åskådliggöres genom att meddela tvenne tal som ange kustens längd oberäknat vikar, holmar och skär (1100 km) och vikarna inberäknade (4600 km). Uppgift om den anlitade kartans skala saknas. Efter en geologisk översikt med huvudvikt på den kvartära historien skildras ytformerna och deras uppkomst. Kusterna, insjövattnen, växt- och djurvärlden få en kort — delvis alltför kort — karakteristik. Mera ingående behandlas klimatet och väderleken.

I de följande tvenne huvudavsnitten, „Volk und Kultur“ och „Die Wirtschaft“, som bilda bokens mest vägande del, behandlas kulturgeografin. Här har medtagits även ett kapitel om Finland som sportsnation, ävensom en översikt av landets politiska historia och andliga kultur, med vilken förf. avser diktningen, musiken, måleriet, skulpturen och arkitekturen. Allt detta har ju sin stora betydelse, då det gäller ett arbete, vars huvuduppgift är att göra Finland allsidigt känt, men hade lämpligare kunnat tagas upp till behandling i ett sista kapitel efter näringslivet, som närmare ansluter sig till tyskarnas „Länderkunde“. Ett störande tryckfel i kapitlet om undervisningsväsendet bör korrigeras: Finlands statsuniversitet överflyttades från Åbo till Helsingfors 1828 (icke 1928).

Avsnittet om näringslivet är mycket givande med sine instruktiva kartor och statistiska uppgifter. En liten kontrovers mellan text och karta må dock annoteras. I texten upplyses läsaren alldeles riktigt om att vete odlas tämligen allmänt i norr ännu i Iisalmi-trakten, alltså så gott som i hela södra hälften av Finland, kartan åter låter vetets nordgräns löpa från Vasa till S:t Michel och vidare till Sortavalatrakten vid Ladoga. Denna sydligare gränslinje betecknar i Atlas över Finland, som anlitats som källa, nordgränsen för höstvetets odlingsområde; det är vårvetets område som sträcker sig betydligt längre norrut, till trakten av Uleåborg och — som förf. framhåller — Iisalmi.

Det sista huvudavsnittet, den regionalgeografiska syntesen, „Die Einzellandschaften“, är kortfattad. Landet indelas i sex geografiska områden, vid vilkas begränsning tydligen ytkonfigurationen varit bestämmande och vilka i tur och ordning underkastas granskning. Avsnittet utgör en sammanfattning av det tidigare i de skilda kapitlen behandlade, men innehåller även beaktansvärda nye synpunkter. Det har givetvis icke varit någon lätt sak på några få sidor åstadkomma en regionalgeografi över ett så pass vidsträckt land som Finland. Det torra uppräknandets fara har härvid varit

överhängande. Det har dock lyckats författaren att hålla läsarens intresse uppe även i denna sin skildring av de olika „naturliga landskapen“.

Arbetet avslutas med en bilaga innehållande statistiska tabeller, en „tidtabell“ till Finlands historia och litteraturförteckning.

De många kartorna i texten, av vilka största delen blivit ritad enkom för detta arbete, stöda texten på ett ypperligt sätt, likaså de väl valda vackra planschererna. Olavi Granö.

Hans Pettersson: Med Albatross över havsdjupen. 239 sider, 18×23 cm, 133 fig. Alb. Bonniers förlag. Stockholm 1950.

Ekspeditionen forlod Göteborg d. 4. juli 1947 og vendte tilbage 15 måneder senere med et meget stort materiale, som nu er under bearbejdelse. Rejsen gik mod vest rundt om jorden, og i ekspeditionens sidste afsnit foretoges derudover en rejse tværs over Atlanterhavet og tilbage.

Hans Petterssons rejseberetning indeholder en beskrivelse af arbejdet om bord med alle de glæder og skuffelser, held og uheld, som et i teknisk henseende så vanskeligt arbejde nødvendigvis må bringe. Men desuden en lang række skildringer af oplevelser under besøg i land, især på de øer, som „Albatross“ af en eller anden grund måtte anløbe, f. eks. den lille koralø Kapingamarangi i Gilbertarkipelaget, Galapagosøerne, Nukuhiva (Marquesasøerne), Tahiti, Bali, Java, Seychellerne, den sjældent besøgte, ubeboede St. Pauls Rocks i Atlanterhavet nær Ækvator og mange andre.

Alt dette er charmerende og kunskabsgivende læsning, men for den videnskabeligt interesserede er det alligevel noget andet, som gør det stærkeste indtryk, nemlig de glimt, man nu og da får af ekspeditionens videnskabelige formål, arbejdsmetoder og resultater, og da navnlig sådanne hvor nye metoder og resultater berøres.

Albatross-ekspeditionens hovedformål var undersøgelser vedrørende havbunden, navnlig på større dybde, og blev fastlagt i følgende program:

1. Undersøgelse af niveauforhold.
2. Måling af sedimentdækkets mægtighed ved hjælp af undersøiske sprængninger.
3. Undersøgelser af dybhavssedimenter gennem optagelsen af lange sedimentprofiler.
4. Vandets temperatur og indhold af opløst materiale især nær bunden.
5. Dagslysets nedtrængning i vandet.
6. Undersøgelse af bundfaunaen.